

Wijckel, Jachtlustweg 55

QuickScan

JM ecologie b.v., 2022

QuickScan Wijckel, Jachtlustweg 55

Ecologische beoordeling in het kader van de Wet natuurbescherming

Rapportnummer

R22.041

Status

1.0 (definitief)

Datum

2022-04-07

Opdrachtgever

Rho Adviseurs
Druifstreek 72-C
8911 LH Leeuwarden

Auteur

[REDACTED]

Controle

[REDACTED]

Voorpagina

Jachtlustweg 55

Te citeren als

[REDACTED] 2022. QuickScan Wijckel, Jachtlustweg 55; Ecologische beoordeling in het kader van de Wet natuurbescherming. Rapport R22.041 JM ecologie b.v., Gorredijk.

JM ecologie b.v.

Leitswei 12
8401 CL Gorredijk

Inhoud

1	Inleiding	2
1.1	Aanleiding	2
1.2	Globale ligging	2
1.3	Structuur natuurwetgeving in Nederland	3
1.4	Scope van de QuickScan	4
1.5	Werkwijze	5
2	Beschrijving locatie en ingreep	6
2.1	Locatie.....	6
2.2	Ingreep.....	8
3	Resultaten veldbezoek en bureaustudie	10
3.1	Vogels.....	10
3.2	Vleermuizen	12
3.3	Overige zoogdieren.....	13
3.4	Vissen.....	14
3.5	Overige fauna.....	15
3.6	Vaatplanten	15
4	Effecten en gevolgen.....	16
4.1	Overzicht beschermde soorten.....	16
4.2	Effecten op de in het plangebied (mogelijk) aanwezige flora en fauna	16
5	Mitigerende maatregelen	18
5.1	Algemene broedvogels; mitigatie	18
5.2	Vleermuizen; mitigatie.....	19
6	Conclusie.....	20
	Geraadpleegde bronnen.....	21

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In opdracht van Rho Adviseurs (hierna opdrachtgever genoemd) heeft ecologisch adviesbureau JM ecologie b.v. een QuickScan uitgevoerd voor de Jachtlustweg 55 in Wijckel, gemeente De Friese Meren, provincie Friesland. De opdrachtgever is voornemens om de bestaande woning vooraan het perceel te verbouwen en een tweede, nieuwe woning te realiseren in de hoek van het perceel.

1.2 Globale ligging

Het plangebied is gelegen in Wijckel, ten oosten van Balk, zuidwest Friesland. Ten noorden van het plangebied ligt het Natura-2000 gebied 'Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving'. De ruime omgeving van het plangebied bestaat uit agrarisch land, open water en woonwijken. De globale ligging van het plangebied is weergegeven in afbeelding 1.1.

Afbeelding 1.1. Globale ligging van het plangebied (rode stip) (Bron achtergrond: Esri).

1.3 Structuur natuurwetgeving in Nederland

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) heeft per 1 januari 2017 de Boswet, Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 vervangen. De Wet natuurbescherming regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, de bescherming van soorten en de bescherming van houtopstanden.

Naast bescherming vanuit de Wet natuurbescherming, zijn er ook gebieden die planologisch beschermd zijn. Dit betreft het 'Natuurnetwerk Nederland' (hierna NNN). De bescherming van het NNN verloopt via het ruimtelijke ordeningsrecht (Barro, bestemmingsplannen) en niet via de natuurwetgeving. Na de decentralisatie (2017) zijn enkele provincies andere namen gaan voeren voor de NNN.

Decentralisatie

Het bevoegd gezag is gedecentraliseerd naar de provincies. Het Rijk behoudt echter het bevoegd gezag en de verantwoordelijkheid voor het verlenen van ontheffingen en vrijstellingen voor handelingen en projecten in gebruik, beheer of aanleg door het rijk, zoals bijvoorbeeld hoofdwegen, spoorwegen, hoofdvaarwegen, waterkeringen, militaire terreinen, gastransportnet, hoogspanningsleidingen, delfstoffen, kustlijn, bepaalde visserij en bijvoorbeeld activiteiten Koninklijk Huis.

Soortbescherming

In de Wet natuurbescherming is soortbescherming opgedeeld in categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wet natuurbescherming. Het gaat om de volgende categorieën:

1. Soorten van de Vogelrichtlijn;
2. Soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn;
3. 'Andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora').

De verbodsbepalingen en ontheffingsgronden voor de eerste twee categorieën komen rechtstreeks uit de Vogel- en Habitatrichtlijn. De derde categorie vindt zijn oorsprong in de nationale wetgeving.

Soorten van de Vogelrichtlijn

Voor Vogelrichtlijnsoorten is het verboden om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen. Dit laatste verbod geldt niet voor een aantal aangewezen vogelsoorten, indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding en het nest zelf zijn functionaliteit behoudt.

In aanvulling op de Vogelrichtlijn, geldt er voor een aantal vogelsoorten die jaarlijks naar hetzelfde nest terugkeren een jaarrond bescherming van de nesten. De meeste provincies en het Rijk hanteren de "Lijst met jaarrond beschermde nesten 2012". Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen jaarrond beschermde nesten (categorie 1 tot en met 4) en mogelijk jaarrond beschermde nesten (categorie 5). Voor deze laatste categorie geldt alleen een jaarrond beschermde status indien ecologisch zwaarwegende omstandigheden dat rechtvaardigen. In de provincies Overijssel, Flevoland en Limburg (en mogelijk vanaf ca. 2022 Friesland) geldt een aangepaste lijst jaarrond beschermde nesten, waarin een andere categorisering is aangebracht.

Soorten van de Habitatrichtlijn

Voor soorten van artikel 3.5 (Habitatrichtlijn, Bern en Bonn) is het eveneens verboden om in het wild levende dieren en planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen, opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen. Voortplantings- of rustplaatsen mogen niet beschadigd of vernield worden. Daarnaast geldt er een verbod om planten behorend bij artikel 3.5 te plukken, verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen. In tegenstelling tot de Vogelrichtlijnsoorten in artikel 3.1, mogen dieren behorend bij artikel 3.5 niet opzettelijk verstoord worden, ook niet als er geen wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding. Daarbij dient opgemerkt te worden dat een aantal vogelsoorten ook vallen onder artikel 3.5 en daarom niet verstoord mogen worden.

Andere soorten

Naast de Europees aangewezen beschermde flora en fauna, is er in Nederland ook een Nationale soortenlijst gemaakt die niet gedekt wordt door de Vogel- en Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern of Verdrag van Bonn. Deze soorten zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wet natuurbescherming. Voor soorten in bijlage A geldt een verbod op opzettelijk doden of vangen van dieren en opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van dieren. Voor soorten in bijlage B geldt een verbod op opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen en onwortelen van planten. In tegenstelling tot artikel 3.1 en 3.5, is verstoring van deze soorten toegestaan.

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. De grond waarop deze vrijstelling geldt verschilt per provincie en hoeft dus niet in alle situaties van toepassing te zijn. Vrijstelling op basis van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling is een geldige reden in alle provincies.

Indien bij het project-voornemen een of enkele gestelde verboden in artikel 3.1, 3.5 of 3.10 worden overtreden, dient gewerkt te worden conform een gedragscode. Biedt een gedragscode geen oplossing, dan is het mogelijk om een ontheffing aan te vragen bij de provincie waarin het voornemen plaats vindt. De grond waarop een ontheffing mogelijk is, verschilt per categorie.

1.4 Scope van de QuickScan

Deze QuickScan is opgesteld om de ecologische waarden van het plangebied te bepalen, en de, ten gevolge van de geplande bouw- en isolatiewerkzaamheden, eventuele strijdigheden met de Wet natuurbescherming (Wnb) in kaart te brengen, waaruit een advies zal volgen over hoe te handelen volgens deze wet.

Er wordt in deze QuickScan niet ingegaan op raakvlakken met de gebiedsbescherming (Natura 2000, Natuurnetwerk Nederland en overige provinciale gebiedsbescherming) en de bescherming Houtopstanden.

Een initiatiefnemer is, vanuit de natuurwetgeving, bij ruimtelijke ingrepen (maar ook maatregelen en activiteiten) verplicht op de hoogte te zijn van mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het plangebied, zodat hiermee rekening kan worden gehouden. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep zijn getoetst aan de bepalingen van de soortenbescherming uit de Wet natuurbescherming (Wnb).

De natuur is onvoorspelbaar. Het veldbezoek beschrijft een momentopname. Indien de periode tussen veldbezoek en de invoer van de geplande werkzaamheden meerdere jaren wordt, of indien de omstandigheden significant wijzigen, dient overwogen te worden een herhaald veldbezoek te laten uitvoeren, hetgeen mogelijk tot gevolg heeft dat de QuickScan wordt herzien.

1.5 Werkwijze

Bureaustudie

Voorafgaand aan het veldbezoek wordt de mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten onderzocht door het raadplegen van online- en fysieke atlassen en databases, zoals bijvoorbeeld de NDFF. Het doel van de bureaustudie is het inschatten van de ligging van het projectgebied, de aanwezige habitattypes en de bekende beschermde soorten, alsmede het verkrijgen van inzicht in de kans dat beschermde soorten in een projectgebied aanwezig kunnen zijn.

Veldbezoek

Het veldbezoek is afgelegd door de ecooloog Stef Kooijman van JM ecologie b.v. op 18 maart 2022. Het bezoek is uitgevoerd van 13:00 tot 14:00 uur, bij 13°C en 1Bft, op een heldere dag. Het doel van het veldbezoek is het inschatten van de aanwezige habitattypes en het verkrijgen van inzicht in het plangebied.

Maatregel(en) en effecten

De derde stap is de beschrijving van de geplande maatregel en de omstandigheden (planning, methode) waarin deze uitgevoerd gaat worden. Tezamen met het veldbezoek en de bureaustudie kunnen hieruit eventuele strijdigheden van de plannen met de betreffende natuurwetgeving opgespoord worden, en kunnen eventuele kennishiaten benoemd worden. Hieraan worden conclusies verbonden en hieruit zal duidelijkheid ontstaan over de eventuele noodzaak tot het nemen van vervolgstappen, met als doel de wijziging conform de huidige Wet natuurbescherming te laten plaatsvinden.

2 Beschrijving locatie en ingreep

2.1 Locatie

De QuickScan is uitgevoerd op een perceel aan de Jachtlustweg 55 in Wijckel, gemeente De Friese Meren, provincie Friesland. De directe omgeving van het plangebied bestaat voornamelijk uit agrarisch gebied, woonwijken en ten zuiden bevindt zich een kampeerterrein (zie afbeelding 2.1). Het perceel bestaat grotendeels uit grasland waar kippen en geiten rondlopen. Rondom het perceel staan houtwallen. Op dit perceel bevinden zich twee plangebieden. In het oostelijke plangebied bevindt zich een woning bestaande uit bakstenen muren en een dak van Friese golfpannen. De woning beschikt niet over een spouwmuur. De woning bestaat uit een voorhuis en een achterhuis. In het westelijke plangebied bevindt zich een siertuin. Zie afbeeldingen 2.2 tot en met 2.13 voor een impressie van het plangebied.

Afbeelding 2.1. Begrenzing van de twee plangebieden (rood kader) (Bron achtergrond: Esri).

Afbeelding 2.2. Voorhuis.

Afbeelding 2.3. Noordzijde voorhuis.

Afbeelding 2.4. Oostzijde voorhuis.

Afbeelding 2.5. Oostzijde achterhuis.

Afbeelding 2.6. Westzijde voorhuis.

Afbeelding 2.7. Westzijde achterhuis.

Afbeelding 2.8. Zuidzijde achterhuis.

Afbeelding 2.9. Tuin ten westen van woning.

Afbeelding 2.10. Vanaf zuiden op het perceel.

Afbeelding 2.11. Watergang richting oosten.

Afbeelding 2.12. Siertuin.

Afbeelding 2.13. Grasland met geiten en kippen.

2.2 Ingreep

De opdrachtgever is voornemens om de bestaande woning in het oostelijke deel te verbouwen en een tweede, nieuwe woning te realiseren in het westen (zie afbeelding 2.14). De bestaande woning wordt aan de achterzijde uitgebreid op een wijze waarbij de huidige beeldkwaliteit blijft bestaan. Het bestaande achterhuis zal hiervoor worden gesloopt. Daarnaast zal er op den duur achter deze uitbreiding een bijbehorend bouwwerk opgericht worden. Hierover is nog niets bekend. De bestaande houtwal/groenstructuur rondom het perceel wordt behouden. Ook wordt de bestaande ontsluiting van het perceel gehandhaafd. In de huidige situatie bevindt zich een siertuin op de plek waar de nieuwe woning wordt gerealiseerd. De siertuin zal verdwijnen wanneer de woning wordt gebouwd. Hoe de nieuwe woning er uitziet is nog niet bekend. Wel zal er ten behoeve van de fundering geheid gaan worden. Er worden voornamelijk geen bomen gekapt en er worden geen watergangen gedempt of uitgebreid/aangetast. De werkzaamheden worden uitgevoerd vanaf het voorjaar in 2023.

Afbeelding 2.14. Bestemmingsplan nieuwe woning in Wijckel, Jachtlustweg 55; Geel = wonen - 1, stippellijn = grens perceel, zwarte lijn = bouwvlak. (Bron: Gemeente De Fryske Marren).

3 Resultaten veldbezoek en bureaustudie

Waargenomen soorten en verwachte soorten (op basis van de aanwezige habitat en de bekende verspreiding) worden samengenomen en hun gebruik van het plangebied wordt beschreven. Hierbij ligt de nadruk op beschermde soorten, maar er zullen ook algemene en lichter beschermde soorten betrokken worden indien waargenomen of van belang voor de ingreep.

3.1 Vogels

Alle broedgevallen van vogels zijn beschermd. Van 16 vogelsoorten zijn ook de nesten, vaste rust- en verblijfplaatsen jaarrond beschermd. Dit zijn soorten die vallen in de categorie 1 tot en met 4 van de aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten (2012).

Naast de jaarrond beschermde nesten van categorie 1 tot en met 4 zijn er categorie 5-vogelsoorten, waarvan de nesten alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Vogels met jaarrond beschermde nesten categorie 1 tot en met 5 zijn vermeld in tabel 3.1.

Tabel 3.1. Jaarrond beschermde nesten in de provincie Friesland (tot inwerkingtreding omgevingswet).

Soort	Categorie	Soort	Categorie	Soort	Categorie
Boomvalk	4	Blauwe reiger	5	IJsvogel	5
Buizerd	4	Boerenwaluw	5	Kleine bonte specht	5
Gierzwaluw	2	Bonte vliegenvanger	5	Kleine vliegenvanger	5
Grote gele kwikstaart	3	Boomklever	5	Koolmees	5
Havik	4	Boomkruiper	5	Kortsnavelboomkruiper	5
Huismus	2	Bosuil	5	Oeverwaluw	5
Kerkuil	3	Brilduiker	5	Pimpelmees	5
Oehoe	3	Draaihals	5	Raaf	5
Ooievaar	3	Eidereend	5	Ruigpootuil	5
Ransuil	4	Ekster	5	Spreeuw	5
Roek	2	Gekraagde roodstaart	5	Tapuit	5
Slechtvalk	3	Glanskop	5	Torenvalk	5
Sperwer	4	Grauwe vliegenvanger	5	Zeearend	5
Steenuil	1	Groene specht	5	Zwarte kraai	5
Wespendief	4	Grote bonte specht	5	Zwarte mees	5
Zwarte wouw	4	Hop	5	Zwarte roodstaart	5
		Huiswaluw	5	Zwarte specht	5

Uit een conceptversie omgevingsverordening van 2021 blijkt dat mogelijk met ingang van de omgevingsverordening in de provincie Fryslân een nieuwe lijst met jaarrond beschermde nesten in werking treedt, deze is echter nog niet definitief gemaakt en daarom nog niet geldig. Ook is het mogelijk dat deze lijst nog wijzigt of aan bepaalde voorwaarden verbonden is. In tabel 3.2 is opgenomen welke soorten met ingang van de omgevingsverordening jaarrond beschermd zijn in de provincie Fryslân.

Tabel 3.2. Aangepaste lijst met jaarrond beschermde nesten in de provincie Friesland vanaf inwerkingtreding omgevingswet treedt (mogelijk vanaf 2023).

Soort	Categorie	Soort	Categorie	Soort	Categorie
Aalscholver	2	Ransuil	4	Bergeend	5
Blauwe reiger	2	Ringmus	2	Blauwe kiekendief	5
Boomvalk	4	Roek	2	Boerenwaluw	5
Bosuil	3	Slechtvalk	3	Bontbekplevier	5
Buizerd	4	Sperwer	4	Eider	5
Draaihals	4	Steenuil	1	Gekraagde roodstaart	5
Dwergstern	2	Stormmeeuw	2	Glanskop	5
Gierzwaluw	2	Torenvalk	3	Grote mantelmeeuw	5
Grote gele kwikstaart	3	Wespendief	4	Grutto	5
Grote stern	2	Zeearend	4	Kleine bonte specht	5
Grote zilverreiger	2	Zwarte specht	3	Kleine mantelmeeuw	5
Havik	4	Zwarte stern	2	Kokmeeuw	5
Huismus	1	Zwarte wouw	4	Kraanvogel	5
Huiswaluw	2	Zwartkopmeeuw	2	Middelste bonte specht	5
Ijsvogel	3			Oeverwaluw	5
Kerkuil	1			Paapje	5
Lepelaar	2			Ruigpootuil	5
Noordse stern	2			Scholkster	5
Oehoe	3			Spreeuw	5
Ooievaar	3			Strandplevier	5
Purperreiger	2			Visdief	5
Raaf	3			Zilvermeeuw	5

Jaarrond beschermd (categorie 1 tot en met 4)

Tijdens het veldbezoek zijn de aanwezige bomen gecontroleerd op jaarrond beschermde nesten van vogels. Deze zijn niet aangetroffen in de omgeving van het plangebied waardoor nesten van vogels zoals buizerd, havik, ransuil, roek, sperwer en ransuil worden uitgesloten. In de omgeving van het plangebied zijn geen kolonies van vogels zoals aalscholver, blauwe reiger, grote zilverreiger, lepelaar en purperreiger bekend of aangetroffen, waardoor de aanwezigheid van nesten van deze soorten in de omgeving van het plangebied wordt uitgesloten. Op basis van aanwezig habitat, afwezigheid van masten en palen en afstand tot zoute milieus kunnen nesten van bosuil, draaihals, dwergstern, grote gele kwikstaart, grote stern, Noordse stern, oehoe, ooievaar, raaf, slechtvalk, stormmeeuw, wespendief, zeearend, zwarte stern, zwarte wouw, zwarte specht en zwartkopmeeuw worden uitgesloten. Ook voor kerkuil en steenuil zijn geen geschikte broedlocatie aanwezig vanwege de afwezigheid van openingen in (en dus toegang tot) de bestaande woning en holtes in bomen. Nesten van ijsvogel worden uitgesloten door het ontbreken van een watergang met hoge, lemige en zandige oevers. Er zijn ook geen nesten aangetroffen van huiswaluw, waardoor huiswaluw kan worden uitgesloten in en rond het plangebied. Het dak van de bestaande woning bestaat uit Friese golfpannen, welke erg plat zijn, waardoor deze ongeschikt zijn voor nesten van gierzwaluw, huismus of ringmus. De huizen in de woonwijk ten zuiden van het plangebied dienen mogelijk wel als nestlocatie voor gierzwaluw, huismus en ringmus omdat hier wel ruimte aanwezig is onder de dakpannen. De aanwezigheid van jaarrond beschermde vogelnesten binnen de omgeving van het plangebied kan daarmee niet worden uitgesloten.

Consequenties van de ingreep op jaarrond beschermde nesten van gierzwaluw, huismus en ringmus staan beschreven in paragraaf 4.2.

Mogelijk jaarrond beschermde nesten (categorie 5)

In de houtwal ten noordwesten van het perceel zijn twee zwarte kraaien in de buurt van een nest waargenomen. In de buurt van de siertuin hangt een vogelhuisje waarin koolmees of pimpelmees tot broeden kan komen. Echter is geen sprake van een ecologisch zwaarwegende reden, omdat het slechts enkele nestmogelijkheden betreft, waardoor de instandhouding van bovenstaande soorten niet in gevaar wordt gebracht. Daarom worden zwarte kraai, koolmees en pimpelmees net als overige broedvogels behandeld onder 'Algemene broedvogels'.

Algemene broedvogels

Er is in de omgeving van het plangebied geschikt habitat aanwezig voor diverse soorten algemene broedvogels. In bomen en bosschages op het perceel kunnen soorten als houtduif, merel en vink tot broeden komen. De aanwezigheid van algemene broedvogels kan daarom niet worden uitgesloten.

Consequenties van de ingreep op algemene broedvogels staan beschreven in paragraaf 4.2.

3.2 Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn zwaar beschermd (alle in Nederland voorkomende soorten staan vermeld in de Habitatrichtlijn). Vleermuizen kunnen een plangebied gebruiken als verblijfplaats, vaste vliegroute en/of foerageergebied.

Verblijfplaatsen kunnen uitgesplitst worden in vier categorieën, te weten kraam-, zomer-, paar- en winterverblijven. Vleermuizen maken op verschillende manieren en in verschillende seizoenen gebruik van deze verblijfplaatsen. De eisen die vleermuizen stellen aan hun verblijfplaatsen zijn afhankelijk van de vleermuissoort en het gebruik van de verblijfplaats. Kraamverblijven worden in het voorjaar en de vroege zomer gebruikt door grote groepen drachtige vrouwtjes om hun jongen te baren en groot te brengen. Tegelijkertijd bevinden kleinere groepen mannetjes zich in de zomerverblijfplaatsen. Later in de zomer en in het najaar verplaatsen de mannetjes zich naar de paarverblijven, waaromheen ze een territorium bezetten en verdedigen tegen andere mannetjes. Binnen het territorium proberen de mannetjes langskomende vrouwtjes te lokken naar de paarverblijven, waar vervolgens de paring plaatsvindt. Het paarseizoen eindigt in de herfst, waarna de vleermuizen de winterverblijven opzoeken om te overwinteren. Sommige soorten migreren hiervoor over behoorlijke afstanden.

Vleermuizen gebruiken vliegroutes voor dagelijkse verplaatsingen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden en in het geval van migrerende soorten, voor de jaarlijkse trek van en naar de winterverblijven. Meestal maken vleermuizen langdurig gebruik van vaste routes die ze onthouden. Daarbij worden lijnvormige elementen zoals bomenrijen, dijken en watergangen gebruikt als vliegrouteondersteuning. Het onderbreken of verwijderen van deze elementen bij een (potentiële) vliegroute kan een negatief effect hebben op de mogelijkheid van vleermuizen om hun doel te bereiken.

Ten slotte kunnen vleermuizen een plangebied gebruiken als foerageergebied. De vleermuizen komen via vaste routes naar het foerageergebied om daar in de buurt van bomen en water te jagen op vliegende insecten. Net zoals vaste vliegroutes die veelvuldig gebruikt worden, maken vleermuizen ook gebruik van vaste foerageergebieden. Het ongeschikt maken van een foerageergebied door bijvoorbeeld het kappen of verlichten van bomen of het dempen van waterpartijen, kan tot gevolg hebben dat vleermuizen geen toegang meer hebben tot voldoende voedsel.

Verblijven

In en rond het plangebied is gezocht naar potentiële verblijfsplaatsen voor vleermuizen. Er zijn geen geschikte holten in bomen waargenomen waardoor de aanwezigheid van verblijfplaatsen van boombewonende vleermuissoorten wordt uitgesloten. Het huis bevat geen spouwmuur en geen kieren en gaten waarachter vleermuizen kunnen verblijven. Het lijstwerk van het dak is zodanig afgewerkt dat er geen spleet is waarachter vleermuizen kunnen wegkruipen. Ten zuidwesten van het plangebied bevindt zich een woning welke bestaat uit een dakpannen dak waarachter vleermuizen weg kunnen kruipen via de dakpannen aan de gevel. De woning is geschikt als potentiële kraam-, zomer- en/of paarverblijfplaats voor gewone dwergvleermuis en laatvlieger en als zomer- en paarverblijfplaats voor ruige dwergvleermuis. De aanwezigheid van verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen binnen de omgeving van het plangebied kan daarmee niet worden uitgesloten.

Consequenties van de ingreep op verblijfplaatsen van vleermuizen staan beschreven in paragraaf 4.2.

Vliegroutes

In de directe omgeving van het plangebied bevinden zich lijnvormige elementen zoals houtwallen die mogelijk dienen als vliegroueteondersteuning voor diverse soorten vleermuizen. Aangezien er in de omgeving genoeg minstens even geschikte vliegroueteondersteuning aanwezig is, worden de houtwallen niet als essentiële vliegroueteondersteuning beschouwd.

Foerageergebied

Door de aanwezigheid van houtwallen is de omgeving van het plangebied geschikt als foerageergebied voor diverse soorten vleermuizen. Aangezien er in de omgeving van het plangebied genoeg minstens even geschikt foerageergebied aanwezig is, wordt het plangebied niet als essentieel foerageergebied beschouwd.

3.3 Overige zoogdieren

Uit de bureaustudie blijkt dat er in een straal van 2,5 kilometer rond het plangebied, in de afgelopen vijf jaar, enkele waarnemingen bekend zijn van beschermde zoogdiersoorten. Het gaat hier om boommarter, das en otter. Naast de bekende beschermde soorten kunnen in de omgeving van het plangebied andere nog niet aangetroffen beschermde soorten aanwezig zijn. In dit geval worden er binnen de omgeving van het plangebied kleine marterachtigen verwacht. De aanwezigheid van overige beschermde zoogdiersoorten worden op basis van habitat en bekende verspreiding niet verwacht.

Boommarter

De boommarter is een soort van een bosrijke omgeving. Verblijfplaatsen van de soort bevinden zich vaak in oude spechten- en inrotingsholten van bomen. De boommarter kan echter ook verblijfplaatsen hebben onder takkenhopen. Rustplaatsen bevinden zich ook op andere plekken, zoals in konijnen- en vossenholten en tussen boomwortels (Zoogdiervereniging, z.d.). Er is één waarneming bekend van een dood exemplaar op ongeveer twee kilometer afstand van het plangebied, naast een bosgebied (NDFF, 2020). De omgeving van het plangebied bestaat niet uit een bosrijkgebied, waardoor de aanwezigheid van verblijfplaatsen van boommarter wordt uitgesloten.

Das

De das leeft in allerlei biotopen, met een voorkeur voor kleinschalig akker- en weidelandschap met verspreide bosjes, heggen en houtwallen. Het leefgebied moet voldoende dekking bevatten, weinig verstoring, een groot voedselaanbod en een bodem waarin ze kunnen graven, met een grondwaterstand van tenminste 1,5 m onder het maaiveld (Zoogdiervereniging z.d.). Er zijn enkele waarnemingen van das bekend op circa twee kilometer afstand ten oosten en ten zuiden van het plangebied (NDFF, 2020). In het plangebied zijn te weinig dekkingsmogelijkheden in de vorm van verspreide bosjes of heggen aanwezig. Wel bevinden zich houtwallen rondom het perceel. Echter kan de aanwezigheid van das binnen de omgeving het plangebied worden uitgesloten op basis van verstoring door de aanwezigheid van de woonwijk ten zuidwesten van het plangebied.

Otter

Otters leven in oeverzones met voldoende dekking en rust van allerlei soorten stromende wateren, zoals meren, plassen, rivieren, kanalen, beken en moerassen. Overdag verblijft de otter in een dagrustplaats die zich bevindt op oevers in dichte oevervegetaties (o.a. riet), struwelen en bosschages, maar ook in kunstmatige holten. De nesten waar de jongen worden geworpen, liggen vaak in overstromingsvrije oeverholtes in een rustig gebied en worden regelmatig door de moeder verplaatst (Zoogdiervereniging, z.d.). Er zijn waarnemingen bekend van otter langs de oeverzone van het open water 'Slotermeer', op circa anderhalve kilometer van het plangebied (NDFF, 2020) en er zijn uitwerpselen gevonden in een watergang welke in verbinding staat met het open water, op ongeveer 2,5 kilometer afstand van het plangebied (NDFF, 2019). Door het ontbreken van geschikte watergangen in en rond het plangebied wordt de aanwezigheid van otter uitgesloten.

Bunzing, wezel en hermelijn

De bunzing, wezel en hermelijn leven in allerlei habitats, van open plekken tot in bossen. Belangrijk is dat er voldoende dekking en schuilmogelijkheden aanwezig zijn en dat er voldoende prooidieren in de vorm van (woel)muizen te vinden zijn. Verblijfplaatsen bevinden zich op plaatsen met voldoende dekking, zoals in bosschages, takkenbulten en in holen van muizen, ratten, konijnen, mollen, dassen en vossen (Zoogdiervereniging, z.d.). Binnen een straal van 2,5 kilometer rond het plangebied zijn geen waarnemingen van bunzing bekend. Echter zijn de houtwallen rondom het plangebied mogelijk geschikt als dekking en schuilmogelijkheid voor kleine marterachtigen. In het grasland op het perceel kunnen muizen voorkomen welke geschikt zijn als prooidier voor kleine marterachtigen. Aangezien er in de omgeving genoeg minstens even geschikt leefgebied aanwezig is, wordt het plangebied niet als essentieel leefgebied beschouwd.

3.4 Vissen

Uit de bureaustudie blijkt dat er in een straal van 2,5 kilometer rond het plangebied, in de afgelopen vijf jaar, enkele waarnemingen bekend zijn van een beschermde vissoort. Het gaat hier om grote modderkruiper. Naast de bekende beschermde soort kunnen in de omgeving van het plangebied andere nog niet aangetroffen beschermde soorten aanwezig zijn. Echter worden deze op basis van habitat en bekende verspreiding niet verwacht in de omgeving van het plangebied.

Grote modderkruiper

De grote modderkruiper leeft in ondiepe wateren met een dikke modderlaag en uitbundige waterplantengroei. Door een gespecialiseerde huid- en darmademhaling (via ingeslikte lucht) kunnen grote modderkruipers overleven in situaties met lage zuurstofgehalten. De soort is in staat om in drooggevallen sloten ingegraven in de modderlaag enige tijd te overleven door gebruik te maken van huidademhaling. (RAVON, z.d.). Er zijn waarnemingen bekend in poldersloten ten noorden van het plangebied, op circa anderhalve kilometer afstand (NDFF, 2021). Door het ontbreken van geschikte watergangen in en rond het plangebied wordt de aanwezigheid van grote modderkruiper uitgesloten.

3.5 Overige fauna

Overige beschermde diersoorten zoals amfibieën, dagvlinders, libellen, reptielen, kreeftachtigen en weekdieren zijn niet bekend in de omgeving van het plangebied en worden ook niet verwacht op basis van de aanwezige habitat.

3.6 Vaatplanten

De in Nederland beschermde vaatplanten stellen specifieke eisen aan hun groeiplaats, of komen slechts beperkt voor in Nederland. De meeste soorten groeien op voedselarme bodems en zijn niet te verwachten op stikstofrijke of bemeste bodems zoals landbouwgronden en de meeste wegbermen. Andere beschermde soorten groeien slechts in een specifieke biogeografische regio in Nederland, zoals in het rivierengebied of in het heuvelland van Zuid-Limburg. Uit de bureaustudie blijkt dat er in een straal van 2,5 kilometer rond het plangebied geen waarnemingen bekend zijn van beschermde vaatplanten. Deze worden op basis van habitat en bekende verspreiding niet verwacht in de omgeving van het plangebied.

4 Effecten en gevolgen

4.1 Overzicht beschermde soorten

In dit hoofdstuk wordt de geplande ingreep getoetst aan de aanwezige of verwachte beschermde soorten (zie hoofdstuk 3) binnen het plangebied, en de te verwachten risico's voor deze soorten, bij uitvoer van de geplande werkzaamheden. In de Wet natuurbescherming zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die de vaste verblijfplaatsen in stand houdt.

Voor soorten die niet genoemd worden vanuit de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of Wnb artikel 3.10 geldt de algemene vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Zelfs bij negatieve effecten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Ditzelfde geldt voor soorten van Wnb artikel 3.10, waarvoor een Provinciale vrijstelling is uitgegeven. Voor deze soorten geldt wel de zorgplicht, maar ze worden hieronder, ondanks eventueel voorkomen en eventueel te verwachten negatieve effecten, niet meegenomen.

Tabel 4.1. Soort(groep)en van de Wet natuurbescherming waarvoor het effect van de maatregel bepaald moet worden. 3.1 = Vogelrichtlijn, 3.5 = Habitatrichtlijn, 3.10 = nationaal beschermd.

Soortgroep	Soort(en)	Bescherming	Aanwezig
Jaarrond beschermde nesten	Gierzwaluw, huismus en ringmus	3.1	Potentieel
Algemene broedvogels	Diverse soorten	3.1	Potentieel
Vleermuizen	Verblijfsplaatsen van gebouwbewonende soorten	3.5	Potentieel

4.2 Effecten op de in het plangebied (mogelijk) aanwezige flora en fauna

Onderstaand wordt gebruik gemaakt van de term "verstoringzone". Deze term heeft betrekking tot de invloedssfeer welke is bepaald op de verwachte maximale verstoring die de onderhavige werkzaamheden mogelijk hebben op aanwezige natuurwaarden. Hierbij is rekening gehouden met tussenliggende elementen, visuele verstoring, verstoring door geluid en verstoring door trillingen. De verstoring is per mogelijk aanwezige soort met expert judgement bepaald aan de hand van deze verstorende effecten en omgevingselementen, alsmede de gevoeligheid van de betreffende soort op basis van ecologie.

Jaarrond beschermde nesten

De woonwijk ten zuidwesten van het plangebied beschikt over potentiële nestlocaties voor gierzwaluw, huismus en ringmus. Wanneer werkzaamheden in de buurt van in gebruik zijnde nesten worden uitgevoerd, heeft dit mogelijk een verstorende werking op de broedende vogels. Echter zijn deze soorten tegenwoordig dusdanig gewend aan een urbane en humane omgeving dat wordt verwacht dat de bouwwerkzaamheden geen significant effect zullen hebben op het broedsucces. Daarom hoeven geen vervolgstappen in acht worden genomen betreft jaarrond beschermde nesten van gierzwaluw, huismus en ringmus.

Algemene broedvogels

In de omgeving van het plangebied kunnen meerdere algemene broedvogels tot broeden komen. Het slopen van het achterhuis en het heien voor de nieuwe woning zorgen voor extra geluid en trillingen. Hetzelfde geldt voor het plaatsen van het bouwwerk achter het achterhuis. Wanneer werkzaamheden in de buurt van in gebruik zijnde nesten worden uitgevoerd, heeft dit mogelijk een verstorende werking op de broedende vogels. Dit is in strijd met de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming, waardoor de werkzaamheden niet kunnen worden uitgevoerd zonder dat de in paragraaf 5.1 genoemde vervolgstappen in acht worden genomen.

Vleermuizen

In de woonwijk ten zuidwesten van het plangebied kunnen verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen aanwezig zijn. Ten behoeve van de werkzaamheden wordt de woonwijk niet aangetast. Indien er 's avonds of 's nachts wordt gewerkt gedurende de actieve periode voor vleermuizen (circa 15 april tot en met 15 oktober), kan wel lichtverstoring optreden door het gebruik van bouwverlichting. Hierdoor kunnen mogelijk aanwezige vleermuizen gedesoriënteerd raken. Ten gevolge daarvan kan het functioneren verminderen van de mogelijk aanwezige verblijfplaatsen. Dergelijke effecten zijn in strijd met de Wet natuurbescherming, waardoor de werkzaamheden niet kunnen worden uitgevoerd zonder dat de in paragraaf 5.2 genoemde vervolgstappen in acht worden genomen.

5 Mitigerende maatregelen

In dit hoofdstuk worden de vervolgmaatregelen beschreven voor de soorten waarvan in hoofdstuk 4 is bepaald dat deze mogelijk een effect bemerken van de geplande ingreep. Deze vervolgmaatregel kan bestaan uit het uitvoeren van nader onderzoek om de aanwezigheid te bevestigen of uit te sluiten. Maar de vervolgmaatregel kan ook aangeven dat er een aanvraag voor een ontheffing op de verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming benodigd is. Er kan ook een lijst met mitigerende maatregelen staan aangegeven, waarbij de ingreep uitgevoerd kan worden zonder een ontheffing. Indien de ingreep zonder enig nader onderzoek, mitigatie of ontheffingsaanvraag uitgevoerd kan worden, wordt dat in dit hoofdstuk vermeld.

Tabel 5.1. Soort(groep)en van de Wet natuurbescherming waarvoor een vervolgactie benodigd is. 3.1 = Vogelrichtlijn, 3.5 = Habitatrichtlijn, 3.10 = nationaal beschermd.

Soortgroep	Soort(en)	Bescherming	Aanwezig	Vervolgactie
Algemene broedvogels	Diverse soorten	3.1	Potentieel	Mitigatie
Vleermuizen	Verblijfsplaatsen van gebouwbewonende soorten	3.5	Potentieel	Mitigatie

5.1 Algemene broedvogels; mitigatie

Alle inheemse broedvogels zijn tijdens het broeden wettelijk beschermd volgens de Vogelrichtlijn. Als er ten tijde van de beoogde start van de werkzaamheden vogels binnen de verstoringszone van het plangebied broeden, kunnen de werkzaamheden ter plaatse geen doorgang vinden totdat de jongen zijn uitgevlogen. Het is niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verstoren en verjagen van broedende vogels. Het verdient daarom de aanbeveling om de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Een wettelijk vastgestelde periode voor het broedseizoen bestaat niet, bepalend is of broedgevallen aanwezig zijn. Indicatieve datumgrenzen zijn 15 maart tot 15 juli, maar er bestaan, afhankelijk van het weer en de vogelsoort, vele uitzonderingen op deze regel.

Indien de werkzaamheden starten aan het begin van het broedseizoen:

Broedgevallen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden moeten worden voorkomen. Het ongeschikt maken kan preventief gedaan worden door ruim voor het vogelbroedseizoen het gebied te ontdoen van geschikte nestgelegenheden. Dit kan op de volgende manier:

- Door, ruim voor het vogelbroedseizoen, het plaatsen van (fluit)linten in de houtwallen rondom het plangebied wordt voorkomen dat diverse soorten zangvogels hier komen te broeden.

Indien de werkzaamheden starten te midden van het broedseizoen:

Het plangebied dient eerst door een ter zake kundige ecooloog te worden gecontroleerd op aanwezigheid van broedvogels. Indien vastgesteld wordt dat sprake is van actuele broedgevallen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden, worden door de ter zake kundige ecooloog specifieke maatregelen voorgesteld en/of wordt (een deel van) het plangebied niet vrijgegeven en dienen de werkzaamheden uitgesteld te worden tot alle nesten, vanuit eigen beweging van de vogels, niet meer in gebruik zijn.

5.2 Vleermuizen; mitigatie

De woonwijk ten zuidwesten van het plangebied beschikt mogelijk over potentiële verblijfplaatsen voor diverse gebouwbewonende vleermuissoorten. Om effecten van lichtuitstraling op potentiële verblijfplaatsen in de woonwijk te voorkomen wordt geadviseerd om eventueel te gebruiken verlichting weg te draaien van de gebouwen in omgeving van het plangebied. Dit is zeker noodzakelijk in de schemer en nacht (van 1 uur voor zonsondergang tot 1 uur na zonopkomst) gedurende de actieve periode van vleermuizen (circa 15 april tot en met 15 oktober). Dit houdt in dat de verlichting naar beneden gericht dient te zijn op de werkzaamheden zodat er geen licht naar de omgeving kan uitstralen. Bij voorkeur wordt er bij het plaatsen van een licht gekozen voor amberkleurige verlichting.

6 Conclusie

In opdracht van Rho Adviseurs heeft ecologisch adviesbureau JM ecologie b.v. een QuickScan uitgevoerd voor een perceel aan de Jachtlustweg 55 in Wijckel, gemeente De Friese Meren, provincie Friesland. De opdrachtgever is voornemens om de bestaande woning vooraan het perceel te verbouwen en een tweede, nieuwe woning te realiseren in de hoek van het perceel. De QuickScan is uitgevoerd om eventuele strijdigheden van de beoogde werkzaamheden en de toekomstige situatie met de Wet natuurbescherming (Wnb) op te sporen.

Uit de QuickScan is gebleken dat er mogelijk algemene broedvogels en potentiële verblijfplaatsen van vleermuizen zijn binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Om overtredingen op de Wet natuurbescherming te voorkomen, dienen enkele mitigerende maatregelen te worden genomen, welke zijn beschreven in hoofdstuk 5.

Bij de realisatie van de nieuwe woning en de verbouwing aan het achterhuis wordt geadviseerd om natuurinclusief te bouwen. Natuurinclusief bouwen is een vorm van duurzaam bouwen, waarbij er meer plek voor verschillende diersoorten wordt gerealiseerd. Hierbij kan worden gedacht aan het aanbrengen van inbouwkasten in de muur of speciale dakpannen voor huismussen, gierzwaluwen en vleermuizen.

Gorredijk, april 2022
JM ecologie b.v.

Geraadpleegde bronnen

- Nationale Database Flora- en Fauna (NDFF), geraadpleegd op 17 maart 2022.
- BIJ12, 2017. Kennisdocumenten.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000.
- Netwerk Groene Bureaus & Zoogdiervereniging, 2021. Vleermuisprotocol 2021.
- RAVON (z.d.). Informatiepagina soorten. Geraadpleegd van <https://www.ravon.nl/Soorten/Vissen>
- Zoogdiervereniging (z.d.). Informatiepagina soorten. Geraadpleegd van <https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten>